

Motion till riksdagen 2018/19:2425

av **Kristina Yngwe m.fl. (C)**

Landsbygd och regional utveckling

Sammanfattning

I Sverige ska alla kunna leva och förverkliga sina drömmar oavsett var i landet man bor. Grunden till utveckling i hela landet är goda villkor för de små och medelstora företagen som skapar jobb. En välfungerande infrastruktur och fler bostäder behövs i såväl mindre som större städer, orter och byar. Utan möjlighet till arbetspendling och godstransporter stannar jobbmotorn i Sverige.

Likvärdiga möjligheter i hela landet innebär inte per automatik likformighet. Samma utmaning kan lösas på olika sätt i olika delar av landet. En närodlad politik, där beslut fattas så nära människor som möjligt, möjliggör en sådan utveckling.

Centerpartiet vill skapa världens modernaste landsbygd och världens grönaste städer. I en modern ekonomi måste man kunna röra sig mellan olika miljöer och situationer. I Centerpartiets Sverige behöver hela landet bidra och det utgör ingen konflikt mellan stad och landsbygd.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Landsbygdsutveckling	8
Äganderätt.....	8
Infrastruktur	8
Närodlat strandskydd	9
Gårdsförsäljning	10
Lantmäteriet.....	10
Regional tillväxt	10
Fler företag och jobb i hela landet	10
Tillgång till kommersiell och offentlig service i hela landet	11
Förstärkt lokalt inflytande.....	12
Skapa lokala servicekontor	12
Föreningsliv och landsbygdsprogrammet.....	13
Besöksnäring.....	13
Regionfrågan.....	14
Livsmedelsproduktion	15
Sunda säkra livsmedel.....	18
Djurskydd	19
Hästnäringen	20
Fiskenäringen	21
Vattenbruk	21
Småskaligt kustnära fiske	22
Internationellt hållbart fiske.....	23
Skogsnäring	23
Nyckelbiotoper	25
Skogskonto	25
Jakt och viltvård	26

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tjänstemän ska beakta äganderätt och egendomsskydd vid myndighetsbeslut samt att instruktionerna till Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och länsstyrelserna förtydligas för att beakta äganderätten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ersättningsformer när mark tas i anspråk vid bildande av vattenskyddsområden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda olika ersättningsformer för intrång på privat mark vid ianspråktagande för allmän infrastrukturutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att bredbandsstödet i första hand går till hushåll och fastigheter som inte finns i kommersiellt attraktiva områden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga ansökningsprocessen för bredbandsstöden i syfte att effektivisera handläggningen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att marksnål teknik bör användas vid intrång på privat mark för allmän infrastrukturutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla och undanröja hinder för ideell och kostnadsdelande samordning på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ombyggnad på grund av ändrad användning av befintliga byggnader bör undantas från strandskyddet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med ett tillkännagivande tillåta gårdsförsäljning av vissa alkoholhaltiga drycker – inledningsvis t.ex. i ett försökslän – i kombination med ett fortsatt alkoholmonopol, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska bli enklare för lanthandlare att bli Systembolagsombud genom möjligheten att vara lagerhållande ombud med Systembolagets priser som golv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att förbättra Lantmäteriets service och se över möjligheten att låta delar av lantmäteriverksamheten övertas av andra aktörer och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en fungerande infrastruktur som gör det möjligt att driva företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur staten ska säkerställa likvärdiga förutsättningar i hela landet för grundläggande funktioner såsom exempelvis sjukvård och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas fungerande post- och betaltjänster runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftigt minska regelbördan för små- och mikroföretag och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga ansvaret för en fungerande kontanthantering i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lanthandlare lättare ska kunna bli ombud för statliga tjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handläggning av bygglov ska effektiviseras och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta med nationella regelförenklingar och verka för att genomföra kommunal försöksverksamhet för att förkorta, förändra och förenkla byggprocesser och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det generella strandskyddet men behålla det i områden med stora naturvärden och göra en ändring i strandskyddslagen i enlighet med detta så att det går att bygga i områden med glesbebyggelse, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för nya former av kommunala samarbeten för att förbättra invånarnas service och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ut- och omlokalisering av statliga jobb bör placeras utanför storstadsregionerna och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regler och byråkrati för föreningslivets insatser på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur avskrivning av studielån vid flytt till glesbygdskommun kan bli möjligt och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett landsbygdsavdrag och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomlysa besöksnäringens infrastruktur- och transportbehov och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda incitament för företagare att anställa inom besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur funktioner, ansvar och finansiering för ett antal statliga uppgifter som i dag beslutas av statliga myndigheter och statens regionala organ länsstyrelsen kan föras över till motsvarande regions folkvalda parlament, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nya regioners gränser ska tillkomma på initiativ av de direkt berörda i de områden där nya regioner ska komma till stånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen tillsammans med livsmedelskedjans aktörer bör ta fram en plan för utvärdering och

- uppföljning av målsättningarna med den nationella livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förenkla regler för små eller nystartade livsmedelsföretag och tillkännager detta för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsstrategins målsättningar ska finnas med i regleringsbrev till myndigheter som är kopplade till livsmedelskedjan samt att myndigheterna aktivt bör arbeta med dessa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast och i samarbete med branschen se över handläggningen av jordbruksstöd och tillkännager detta för regeringen.
  34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska ohållbar antibiotikaanvändning vid upphandlingar och inköp till offentliga kök och tillkännager detta för regeringen.
  35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning av dessa tas bort och tillkännager detta för regeringen.
  36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna om flexibla anställningsformer såsom visstidsanställning och tillkännager detta för regeringen.
  37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att behålla jordförvärvslagens skrivning om bolagsförbud i dess nuvarande form och tillkännager detta för regeringen.
  38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöersättningar bör styras mot resultat och tillkännager detta för regeringen.
  39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för riktade miljöersättningar framför generella stöd till specifika produktionsformer och tillkännager detta för regeringen.
  40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra utformningen av miljöbalken så att jordbruket inte bedöms som miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
  41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda skördeskade-försäkringen med en statlig grundplåt tillsammans med försäkringsbranschen och tillkännager detta för regeringen.
  42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid offentlig upphandling av livsmedel ställa krav på miljöhänsyn och minst svenska regler för djurskydd och tillkännager detta för regeringen.
  43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för lokala leverantörer och producenter att delta i den lokala offentliga upphandlingsprocessen av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
  44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för grön omställning i lantbruket och tillkännager detta för regeringen.
  45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen angående grödsorter ändras så att den bygger på egenskaper framför förädlingsmetod, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste verka för att EU ska arbeta för bättre kontroller av transporter med levande djur och tillkännager detta för regeringen.

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och stärka rättssäkerheten och tillämpningen av djurskyddslagens regelverk samt säkerställa att tillämpningen är likvärdig och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurförsök med djurfria metoder bör underlättas och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillstånden för hästhållning och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över plan- och bygglagen gällande bygglov för att anpassa bestämmelsen till den mängd olika näringsverksamheter som i dag förekommer på ett modernt jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ridsport ska vara tillgänglig för alla och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa ett fiskhälsoprogram för vattenodling och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelförenklingsarbetet för det kustnära och småskaliga fisket ska fortsätta och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett hållbart nationellt fiskepolitiskt handlingsprogram och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över myndighetsförslagen om elektroniska loggböcker och andra elektroniska lösningar i syfte att förbättra fiskbestånden i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livskraftiga bestånd bör säkerställas genom att Sverige agerar pådrivande i EU kring ramen för den gemensamma fiskeripolitiken och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU-samarbetet ska verka för utkastförbudets efterlevnad och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör verka för ett hållbart globalt fiske och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till regional förvaltning av fiskekvoter som därmed skulle involvera lokala och regionala aktörer i större utsträckning och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördelningen av kvoter i det pelagiska respektive demersala fisket bör ta hänsyn till kustsamhällellenas utveckling samt samhällsnyttan och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell strategi för en biobaserad samhällsekonomi bör tas fram och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU-samarbetet, tillsammans med andra länder som delar synen på betydelsen av ett aktivt skogsbruk, bör värna om den svenska modellen för skogsbruk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka äganderätt och brukanderätt vid jord- och skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.

65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten att säkerställa effektiva och ändamålsenliga ersättningsmodeller vid skyddande av skog och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att naturvården bör utvecklas genom användning av flexibla metoder som ekologisk kompensation och frivilliga skyddsformer och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en nationell krisfond som bland annat kan användas till att ersätta drabbade skogsägare och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra rättslig prövning för markägare vid restriktioner och begränsningar i markanvändning på grund av områdesskydd och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen ska ses över i syfte att inkludera lantbruksfastigheter i lagarna om hemfridsbrott och olaga intrång och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla redan beslutade intrång och avsättningar ska ersättas innan man inrättar nya skyddade områden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett nytt Sveaskogsprogram i syfte att möjliggöra skydd av värdefull skog och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att naturvården bör stärkas genom att den bygger på legitimitet från de som berörs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att skogskontot behålls i sin nuvarande form samt om att en översyn av skogsavdraget bör göras och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett nytt förslag om att begränsa vildsvin och viltskador, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillståndsgivningen av vapen så att det blir en snabbare process än i dag samt om att se över EU-lagstiftningen avseende illegala vapen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om licensjakt på säl och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att licensjakten är viktig för en bra rovdjursförvaltning och reglerna för skydds jakt ska följa en gemensam praxis och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta betydligt utökad skydds jakt på skarv och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera älgförvaltningens arbete för att säkerställa att den fungerar på ett effektivt sätt och tillkännager detta för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kostnaderna vid skydds jakt och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att jaga och tillkännager detta för regeringen.

82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillståndsgivningen av vapen och tillkännager detta för regeringen.

Landsbygdsutveckling

Landsbygden har fantastiska möjligheter att skapa jobb. Det handlar om allt från nya små teknikföretag, tjänsteföretag till lantbrukaren som tillverkar sund och säker mat. Grunden för dessa företag ligger i jorden och i skogen. I allt från tillgången på mark och rent vatten till all den gröna förnybara energin som finns i bland annat skogen. De gröna näringarna är på många sätt grunden för verksamheter, aktivitet och möjligheten att bo på landsbygden. Landsbygden bidrar med värden och produkter till hela landet såsom sunda och säkra livsmedel samt grön och förnybar energi. Centerpartiet tycker därför att det är viktigt att vi underlättar för allt företagande på landsbygden genom att sänka kostnader och minska regelkrånglet.

I början på 2017 presenterade den parlamentariska landsbygdskommittén sitt betänkande med 75 förslag på att utveckla landsbygden. Från Centerpartiet ser vi positivt på att den rödgröna regeringen tagit problemen på allvar. Men det är viktigt att förslagen inte rinner ut i sanden.

Äganderätt

Äganderätten med egendomsskyddet är inskriven i Sveriges grundlag, i Europakonventionen och i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. De utgör en grund för både demokrati och marknadsekonomi. Det är allvarligt när en myndighet brister i tydlighet om något så avgörande som äganderätt. Därför måste äganderätt och egendomsskydd beaktas i myndighetsbeslut. Ett sådant företräde är ett steg i att stärka ägande och brukanderätt inom jord- och skogsbruk. Om staten gör anspråk på mark är det därför viktigt att se över fastighetsägarens rätt till ersättning. Ett tydligt exempel är vid bildande av vattenskyddsområden, när livsmedelsproduktionen avsevärt försvåras och det inte längre går att odla mat. Dricksvattenutredningen belyste problematiken med ersättning vid bildande av vattenskyddsområden. Att skydda dricksvattenförsörjningen är centralt för Centerpartiet, men vi vill att ersättningsformerna vid vattenskyddsområden utreds vidare enligt Dricksvattenutredningens förslag. Ett annat exempel är vid naturreservatsbildning, där kostnaden för åtgärden måste stå i proportion till den miljönytta som de naturvårdande åtgärderna leder till och det är viktigt att markägare och brukare involveras i hela processen. Om ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället ska inte tvingande avsättning av skyddsvärd mark genomföras.

Vid expropriering av mark, exempelvis stadsutveckling, är det angeläget att inte mer mark än nödvändigt tas i anspråk. Därför bör användandet av marksnål markanvändning vara en ledande princip vid exploatering och nybyggnation, i syfte att bland annat skydda värdefull åkermark.

Infrastruktur

En välfungerande infrastruktur i hela landet är en förutsättning för jobbskapande, för att kunna bosätta sig där man vill och för att enkelt kunna resa mellan bostad och arbete.

Infrastrukturen är även viktig för näringslivets godstransporter och för att människor ska kunna ta del av kultur och sociala sammanhang. Sverige måste därför bygga fler starka arbetsmarknadsregioner där städer, samhällen och byar knyts samman genom ökad rörlighet. It och bredband möjliggör vid sidan av traditionell transportinfrastruktur möten och utbyten som leder till samhällsutveckling.

Bredbandsstödet är ett viktigt verktyg för att säkerställa att människor runt om i landet ska få ta del av det digitala samhället. Men på platser där kopparnätet klipps och motsvarande alternativ saknas måste bredbandsutbyggnaden påskyndas. Många av de hushåll som saknar fibernät ligger i icke kommersiellt attraktiva områden, därför är det viktigt att bredbandsstödet i första hand går till dessa områden eller de som blivit av med kopparnätet. Många byalag och samfällighetsföreningar vittnar om svårigheter i handläggningsprocessen för bredbandsstöden. Med anledning av detta vill Centerpartiet att handläggningsprocessen för bredbandsstöden ses över i syfte att effektivisera så att pengarna enklare kommer de sökande tillhanda utan byråkratiskt krångel.

Vid byggande av allmänna infrastruktursatsningar såsom vägar och järnvägar uppstår ofta intressekonflikter mellan markägare och samhället kring utnyttjandet av mark. Tvisterna kommer inte avta då det moderna samhällets behov av mer mark till allmänna infrastrukturändamål ökar. Därför tycker Centerpartiet att det är viktigt att i största mån använda sig av marksnål teknik för att minska intressekonflikter vid utbyggnad av infrastruktur. En lösning är att gräva ner ledningar i den mån det är möjligt. Ett annat sätt är att utnyttja befintlig infrastruktur genom att till exempel bredda vägar. För att öka incitamenten till användning av marksnål teknik föreslår vi en utredning kring ersättningsformer för intrång på mark för ianspråktagande till exempelvis ledningsutbyggnad, master, vägar och järnvägar.

Ett annat sätt att lösa infrastrukturutmaningar på landsbygden är att underlätta och utveckla modeller för samordning av olika typer av persontransporter på landsbygden. Det kan bland annat handla om att förenkla och undanröja hinder för ideell och kostnadsdelande samordning på landsbygden.

Närodlat strandskydd

Att värna viktiga strandmiljöer, allemansrätten och människors tillgång till naturen är för oss i Centerpartiet en självklarhet, men det måste också finnas en avvägning mellan bevarande och utveckling. Därför vill Centerpartiet se ett decentraliserat och närodlat strandskydd som ger kommunen större inflytande att bestämma över vilka strandområden som ska bevaras och vilka som kan bebyggas. Vi vill också att reglerna kring ny- och ombyggnationer ses över i syfte att göra det lättare att bygga i glest bebyggda samhällen på landsbygden. Det måste bli lättare för de areella näringarna att utveckla sina verksamheter, något som strandskyddsreglerna idag sätter stopp för. Därför vill vi att ombyggnad på grund av ändrad användning av befintliga byggnader ska undantas från strandskyddsreglerna. På så sätt behöver inte lantbrukaren söka dispens från strandskyddet varje gång något ska ändras på fastigheten. När det gäller ombyggnationer på lantbruksfastigheter vill Centerpartiet att bygglovet tas bort helt, för att lantbrukaren lättare ska kunna reparera och bygga ut sina fastigheter.

Gårdsförsäljning

Centerpartiet vill tillåta gårdsförsäljning av lokalproducerad alkohol i Sverige, så att den som yrkesmässigt tillverkar alkoholdrycker, efter tillstånd, ska kunna sälja alkohol i begränsade kvantiteter. Det skulle ge en växande bransch möjligheter att utvecklas ännu mer. Genom att tillåta gårdsförsäljning av egenproducerat öl och vin skapas bättre förutsättningar för landsbygdsturismen. Ett första steg skulle kunna vara att införa ett kombinerat alkoholmonopol med gårdsförsäljning i försökslän.

Det behöver även bli enklare för lanthandlare att bli Systembolagsombud.

Centerpartiet vill införa ett enkelt system för att göra lanthandlare till lagerhållande ombud med Systembolagets priser som golv, med möjligheten att ta ut ett högre pris än Systembolaget. Detta skulle kunna öka tillgängligheten till Systembolagets tjänster men även förbättra lanthandlarnas lönsamhet.

Lantmäteriet

Lantmäteriets verksamhet är central för att hela landet ska kunna växa. För att jordbruk och skogsbruk ska kunna bedrivas, men också för att städer ska kunna utvecklas och bostäder byggas och för att tomter ska kunna köpas och säljas, är det nödvändigt att det finns en tydlig fastighetsbildning. Tyvärr brister den servicen i dag. Lantmäteriet lägger ned lokala kontor och handläggningstiderna är alldeles för långa. Det sätter käppar i hjulet för många verksamheter. Centerpartiet ser problem i hur Lantmäteriet är organiserat i dag. De problemen är större än att man ska kunna lösa dem genom att bara ändra prissättningen. Det behövs en översyn av hur Lantmäteriets kompetensförsörjning ska bli mer hållbar, hur delar av verksamheten kan digitaliseras och hur utbildade lantmätare ska kunna avlastas av enklare tjänster i myndigheten. Den lokala närvaron måste också stärkas.

En lösning för att effektivisera Lantmäteriet är att öppna upp delar av verksamheten för privata aktörer som kan utföra vissa delar av handläggningen. Privata aktörer kan då utföra arbetet och sedan meddela myndigheten. Centerpartiet vill därför verka för att öppna delar av Lantmäteriets verksamhet för privata aktörer i syfte att bland annat förkorta handläggningstider och rationalisera myndigheten.

Regional tillväxt

För Centerpartiet handlar regional utveckling delvis om närhet till beslut och att kunna påverka sin vardag. Men det handlar också om arbetstillfällen och möjligheten att arbeta och bo runt om i landet. Ett arbete är grunden för självbestämmande, trygghet och välfärd – för att finansiera skola, vård och omsorg. Därför behövs ständigt nya, målmedvetna insatser för fler jobb i hela landet.

Fler företag och jobb i hela landet

En väl fungerande infrastruktur i hela landet är en förutsättning för jobbskapande, för att kunna bosätta sig i hela landet, och enkelt kunna resa mellan bostad och arbete, för näringslivets godstransporter och för att ta del av kultur och sociala sammanhang. Sverige måste bygga fler starka arbetsmarknadsregioner där städer, samhällen och byar

knyts samman genom ökad rörlighet. It och bredband möjliggör vid sidan av traditionell transportinfrastruktur möten och utbyten som leder till samhällsutveckling. Därför vill Centerpartiet skapa bättre uppkopplingsförutsättningar för att telefoni och bredband ska kunna användas i hela landet. Små- och mikroföretag runt om i landet får idag lägga mycket arbete på administrativa uppgifter som är kopplade till krångliga byråkratiska regler. För en småföretagare som oftast inte har någon anställd innebär det att mycket tid försvinner från den ordinarie verksamheten. Centerpartiet vill därför se en kraftigt minskad regelbörda för små- och mikroföretag så att de kan fokusera på sin kärnverksamhet.

Trots att det är många som drömmer om att bo på landet saknas det i flera landsbygdskommuner lärare, sjuksköterskor och andra viktiga yrkesgrupper. För att fler ska våga ta steget och flytta till en landsbygdskommun eller flytta hem igen efter studierna behövs en morot. I Norge har avskrivning av studielån visat sig vara en effektiv åtgärd för att fler ska flytta till landsbygden efter högre studier. Centerpartiet föreslår därför att de som flyttar till Norrlands inland och norra Dalarna minus Östersund, det som kallas Stödområde A, ska kunna skriva av studielånen. Förslaget omfattar att alla yrkesverksamma personer som tar examina flyttar till någon av de utpekade kommunerna. Dessa kommer få 10 procent av sina studieskulder avskrivna varje år upp till totalt 300 000 kronor.

Tillgång till kommersiell och offentlig service i hela landet

Tillgång till kommersiell service är en nödvändig förutsättning för livskraftiga samhällen. Det handlar om att ge den lokala lanthandlaren eller bensinmacken i byn förutsättningar att kunna finnas kvar och ge bra service. Just den lokala servicen är ofta en förutsättning för att en mindre ort på landsbygden ska kunna fungera.

Avstånden till kontantuttag, betalningsförmedling och dagskassehantering är i många delar av Sverige långa och innebär i praktiken en klyvning av landet. Företagaren med verksamhet i glesare delar av landet eller i delar med bristfällig internetuppkoppling har helt andra utmaningar än företagaren som är verksam nära större orter. Det får konsekvenser på såväl entreprenörskap som jobbskapande. Ett tydligare ansvar för kontanthantering och en påskyndad utbyggnad av bredband skulle avsevärt förbättra möjligheterna till olika betalningsmetoder i alla delar av Sverige. Ansvaret ligger på regeringen och på banker att kontanthantering fungerar. Därför var Centerpartiet med och drev igenom att den pågående penningpolitiska utredningen även ska utreda Riksbankens ansvar för kontanthantering, kontantförsörjningen och betalningssystemet.

Lanthandlare och andra näringsidkare på landsbygden har en viktig roll att fylla. Ofta är de navet kring vilket jobb skapas och socialt umgänge kretsar. Centerpartiet är därför stolt över att i regeringsställning ha sett till att förbättra förutsättningarna för kommersiell service. Men mer behöver göras. Därför vill Centerpartiet se över hur stöden till service kan effektiviseras. Vi vill också att det tillsätts en utredning om hur lanthandlare lättare ska kunna bli ombud för statliga bolag såsom Postnord, Systembolaget och Svenska Spel. Det är dock viktigt att lokala förutsättningar beaktas i en sådan utredning.

Förstärkt lokalt inflytande

Det är viktigt att kommuner och regioner har möjlighet att skapa attraktivitet utifrån sina specifika förutsättningar och att lagstiftning och byråkrati inte sätter hinder för detta. Många kommuner vittnar idag om att möjligheterna begränsas på grund av ett stelbent strandskydd. Att värna viktiga strandmiljöer, allemansrätten och människors tillgång till naturen är för oss i Centerpartiet en självklarhet, men det måste också finnas en avvägning mellan bevarande och utveckling. Därför vill Centerpartiet se ett decentraliserat och närodlat strandskydd som ger kommunen större inflytande och flexibilitet att bestämma över vilka strandområden som ska bevaras och vilka som kan bebyggas. Bland annat bör perspektivet i strandskyddslagstiftningen ändras i syfte att öka det kommunala inflytandet.

En del i regional utveckling handlar om behovet av bostäder. På platser med brist på bostäder eller fastigheter där verksamheter kan utvecklas begränsas tillväxten. Strandskyddet är ett hinder som begränsar bostadsbyggandet i regioner och begränsar dem från att växa och bli attraktiva. För att öka bostadsbyggandet behövs regelförenklingar som snabbar på byggprocessen och minskar kostnaderna. Centerpartiet vill att det ska bli lättare att bygga utanför ett detaljplanelagt område och att handläggningen för bygglov ska bli effektivare. Det ska vara möjligt att bygga och bedriva verksamhet även strandnära och att peka ut fler geografiska områden som så kallade LIS-områden, landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Därför vill vi att jobb och verksamheter ska få en större roll i bedömningar av begränsningar i strandskyddet. Centerpartiet vill också ta bort länsstyrelsens överprövningsmöjlighet vad gäller kommunala bygglov inom redan fastställda LIS-områden. Det är viktigt att strandskyddet och tillämpningen av riksintressen förändras så att kommuner och regioner kan utvecklas och stärka sin attraktivitet.

Skapa lokala servicekontor

Lokala servicekontor i kommuner eller i storstädernas stadsdelar skulle kunna utgöra en plattform för medborgarna att få hjälp med både kommunala ärenden och enklare ärenden hos exempelvis Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och polisen. De lokala servicekontoren ska även utgöra en plats dit människor kan vända sig för att få hjälp med andra nödvändiga myndighetskontakter; till exempel kan digitala möten med tjänstemän på andra orter bokas in. Kontor för lokal offentlig service kan fungera som en okomplicerad väg in till det offentliga och som en kontaktyta med föreningsliv och arbetsmarknad. Lokala servicekontor kan bidra till att minska utanförskap i samhället. Dessa servicekontor har också ett ansvar att samverka med den kommersiella servicen på de platser där marknaden har svårt att vara bärkraftig. Då kan både kommersiell och offentlig service tryggas i hela landet. En utredning kring hur lokal statlig service kan samordnas tillsattes i september 2017, utgångspunkten är att Statens servicecenter ska ansvara för en lokal statlig service från den 1 januari 2019. Sommaren 2018 kommer tio nya servicekontor att tillsättas i socialt utsatta regioner och landsbygdsregioner. Centerpartiet menar att det är viktigt att detta arbete utvärderas och implementeras på ett effektivt sätt i nära samarbete med regionerna. På så sätt tas de lokala och regionala förutsättningarna i beaktande. Ambitionsnivån för Centerpartiet är att det ska finnas lokala servicekontor i alla kommuner runt om i landet. På så sätt blir offentlig service mer lättillgänglig oavsett var i landet man bor.

Centerpartiet vill också att de statliga jobb som om- och utlokaliseras när t ex placering av myndigheter ses över bör placeras utanför storstadsregionerna. Det stärker landsbygden.

Föreningsliv och landsbygdsprogrammet

Olika föreningar och organisationer såsom Fotbollförbundet och bygdegårdsrörelsen gör ett viktigt jobb på landsbygden och fyller en viktig funktion när kyrkan och lanthandeln inte längre är de naturliga mötesplatserna. Idrottsföreningar är aktörer som bygger broar mellan stad och land, löser integration, skapar en bättre folkhälsa och framförallt en rolig fritidssysselsättning där alla kan vara med. Men tyvärr har den rödgröna regeringen förvärrat situationen för föreningarna genom att sänka ersättningen till föreningslivet och krånglat till regelverket. Centerpartiet vill se generella förenklningar i administrationen av stöd till föreningslivet som arbetar med insatser som leder till integration och gemenskap. Det är viktigt att ansökningsprocessen sker på ett effektivt och smidigt sätt, men också att föreningslivets ideella engagemang och funktion i samhället värdesätts.

Besöksnäring

Landsbygderna är rika på naturresurser och på kunniga och företagsamma människor. Goda boendemiljöer och natur- och kulturvärden uppskattas både av svenskar och av besökare från andra länder. Genom att det engagemang och den utvecklingskraft som finns på landsbygderna tillvaratas skapas förutsättningar för tillväxt i hela Sverige. Svensk turism har haft en positiv utveckling under de senaste åren; allt fler utländska turister upptäcker Sverige som turistland. Besöksnäringen är en internationellt växande sektor. För att Sverige ska fortsätta utvecklas som turistland behövs en kvalitativ utveckling av nya och befintliga destinationer liksom en förstärkning av marknadsföringsinsatserna.

Besöksnäringen är en sysselsättningsmotor och skapar jobb över hela landet. Näringen kan bland annat sysselsätta nya svenskar, ungdomar och personer som saknar högre utbildning. Därför är det viktigt att identifiera och presentera incitament så att företag kan växa och anställa fler. Eftersom många av besöksnäringens företag är små eller medelstora är det viktigt att ge dem rätt förutsättningar att anställa. Centerpartiet har redan föreslagit satsningen ingångsavdrag. Satsningen innebär att arbetsgivaravgiften slopas under de två första årens arbete. På så sätt kan fler komma in på arbetsmarknaden och få ett jobb – framförallt unga och de många nyanlända flyktingar som idag är arbetslösa. Att anställa en person är kostsamt för ett litet företag och ofta ett hinder för att anställa. Centerpartiets satsning på ingångsavdrag innebär att små och medelstora företag lättare kan anställa fler personer samtidigt som fler jobb skapas, utanförskap minskar och integrationen ökar. Men mer kan göras och därför vill vi se en utredning som identifierar och presenterar incitament som förenklar för företag att växa och anställa inom turist- och besöksnäringen.

Besöksnäringens utveckling är beroende av att besökare kan ta sig till och från platser på ett effektivt sätt. Därför måste det finnas en god infrastruktur som skapar tillgång till transporter, transportförsörjning och fungerande transportmedel som flyg, tåg, buss och båt. För att tillgodose en god infrastruktur vill Centerpartiet att Trafik-

verket får i uppdrag att i samarbete med besöksnäringen undersöka förslag till relevanta infrastruktur- och transportsatsningar som matchar besöksnäringens behov.

Vidare anser Centerpartiet att företagslokaler på landsbygden ska undantas från kravet på bygglov vid uppförande av till exempel gårdsbutiker och lokaler för bed and breakfast. Redan idag är kravet på bygglov slopat vid uppförande av byggnader kopplade till landsbygdsföretagande och lantbruksverksamhet, men då många landsbygdsföretag diversifierar sin verksamhet till flera grenar så bör detta undantag utökas även till andra näringsverksamheter knutna till landsbygden.

Centerpartiet vill också avskaffa kravet på hotelltillstånd för pensionatverksamhet på landsbygden.

Centerpartiet menar att lagen är otydlig när det gäller trakasserier som sker på privat mark, såsom till exempel en bondgård, vilket i dagsläget utnyttjas av djurrättsaktivister. Otydligheten är bland annat kopplad till att lantbrukarens verksamhet inte alltid sker i byggnader utan även utomhus, i närhet till ekonomibyggnaderna, vilket gör att bestämmelserna om hemfridsbrott och olaga intrång inte tydligt omfattar de händelser som sker i dessa miljöer. Osäkerheten leder till att bönder inte säkert får den hjälp från rättssamhället de har rätt till när de utsätts för demonstrationer på gården eller i nära anslutning till denna. Många bönder har sin bostad i direkt anslutning till arbetsplatsen vilket också kan leda till osäkerhet kring om det handlar om hemfridsbrott eller olaga intrång, eller ingetdera, menar Centerpartiet.

Regionfrågan

En utveckling mot regioner med ett bredare ansvarsområde ger ett tydligare demokratiskt ansvar och större möjligheter att bedriva en kraftfull politik för regional utveckling. Sverige har utvecklats mot en alltmer komplicerad stat. Lokalt och regionalt finns en brokig samling av stora och små kommuner, kommunalförbund, regionförbund, landsting och ett fåtal nyetablerade regioner. Det gör det svårt för invånarna att utkräva demokratiskt ansvar. Därför behöver vi folkvalda regioner i hela landet som ger människor bättre överblick över det demokratiska beslutsfattandet, mer inflytande och större påverkan. Indelningskommitténs arbete har handlat om regioners samt statliga myndigheters geografí. Det som främst krävs för regional utveckling är att uppgifter flyttas från statlig till regional nivå.

Det behövs en regionaliseringsprocess där fler ansvarsområden decentraliseras från staten till regionerna. Regionerna måste ha tillräcklig kapacitet för att tillhandhålla specialiserad vård, kraft att driva frågor nationellt och internationellt samt ekonomiska resurser för strategiska investeringar. Regionerna ska därför vara funktionella regioner som innebär bättre möjligheter till utveckling och jobb i hela landet. En riktig decentralisering och regionalisering bygger på att både funktion, ansvar och finansiering flyttas från central nivå till regioner med valda församlingar. En överföring av ansvar till regionerna ska dock inte leda till ett samlat högre skattetryck.

Stora delar av arbetsmarknads- och integrationsfrågor, en större del av infrastrukturfrågor, regionala planerings- och tillväxtfrågor samt delar av det som länsstyrelsen idag handlägger, till exempel jordbruks- och landsbygdsprogram, bör kunna decentraliseras. På så sätt kan statens stuprörstänkade överbryggas och små kommuner göras mindre sårbara.

För väl fungerande regioner behöver frågan om hur nya regioner ska se ut ske på initiativ av de direkt berörda i de områden där de nya regionerna ska komma till stånd. De nya regionernas gränser ska inte ritas från statligt håll utan underifrån.

Oavsett var i landet du bor ska du ha rätt att få samma stöd och service. Därför finns ett utjämningsystem som ska se till att det blir mer rättvist. Det ska inte spela någon roll om en kommun är liten eller stor, eller om många flyttar därifrån. Vi vill att människor ska kunna bo och leva i hela Sverige. För att det ska fungera är frågan om ett rättvist, kommunalt utjämningsystem viktig. Staten har ett ansvar för att grundläggande funktioner ska kunna upprätthållas. Sjukvård är ett exempel på ett samhällsansvar som måste fungera. Förutsättningarna ser dock olika ut i delar av landet.

Ett exempel är Gotland vars sjukvård har speciella förutsättningar som inte är jämförbara med något annat landstings förutsättningar. Det grundläggande problemet är att det alltid kommer behövas ett fullvärdigt akutsjukhus på Gotland vilket har skapat en ohållbar ekonomisk situation för Gotland som också förvärras i takt med att kostnaderna inom hälso- och sjukvården stiger snabbare än intäkterna ökar. Även i många andra delar av landet är det problem med att upprätthålla grundläggande funktioner. Centerpartiet vill se en utredning som ser över hur staten ska säkerställa att det finns likvärdiga förutsättningar i hela landet för grundläggande funktioner.

Livsmedelsproduktion

Sommarens torka har gjort att det svenska lantbruket befinner sig i kris. Den ekonomiska situationen för många lantbrukare är akut. Det krävs därför kortsiktiga åtgärder för att lösa den akuta situation som uppkommit bland annat till följd av torkan. Centerpartiet vill därför satsa på ett krispaket som innehåller bland annat kompensationsstöd, kraftigt sänkta slakteriavgifter, transportbidrag för foder, förändrade skatteregler och snabbare utbetalning av stöd. Vi vill också lämna in en statsstödsansökan till EU-kommissionen parallellt med de akuta åtgärderna.

Den nationella livsmedelsstrategin klubbades för en tid sedan i riksdagen. Men nu återstår ett viktigt arbete med att uppfylla de övergripande målen. Regeringens strategi är tunn när det gäller konkreta steg och åtgärder för att nå de livsmedelspolitiska målen och stärka Sverige som matnation. Därför har Centerpartiet presenterat över 90 egna förslag för att stärka livsmedelskedjan. För att ta till vara Sveriges fulla potential som ett matland måste fokus vara på att skapa en innovativ, hållbar och lönsam livsmedelskedja. Alla företag i livsmedelskedjan, från lantbruk till besöksnäring, måste ha konkurrenskraftiga villkor. Utan starka och livskraftiga livsmedelsföretag kan visionen om en ökad livsmedelsproduktion aldrig nås. Sveriges möjlighet att profilera sig som ett matland och skapa ökade intäkter i livsmedelskedjan ligger också i att hitta och kommersialisera de affärsmöjligheter som finns, både i Sverige och i världen när det gäller hållbar och innovativ mat. Livsmedelsbranschen (Lantbrukarnas Riksförbund, Livsmedelsföretagen och Svensk dagligvaruhandel) har tillsammans presenterat ett åtgärdsförslag som ska syfta till att målen i livsmedelsstrategin ska kunna uppnås.

Ett steg i att förenkla företagandet inom livsmedelsbranschen är att se över reglerna för små och nystartade företag. Byråkrati och långa handläggningstider hämmar utvecklingskraften inom livsmedelskedjan. Många företagare upplever att det är krångligt att expandera sin verksamhet. Det beror bland annat på att det tar över sex

månader att få ett ärende prövat. Handläggningen bör därför effektiviseras så att ett ärende understiger sex månader. Små livsmedelsföretag behöver också stöttning i form av rådgivning för att komma runt byråkratiska hinder kring att starta och utveckla sin verksamhet. Om konkurrenskraften och tillväxten ska öka i hela livsmedelskedjan behöver relevanta myndigheter arbeta för att den övergripande målsättningen med livsmedelsstrategin uppfylls. Därför är det viktigt att livsmedelsstrategins målsättningar finns med i regleringsbrev till centrala myndigheter. De myndigheter som åsyftas är bland annat Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, Skatteverket, Livsmedelsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Arbetsmiljöverket och länsstyrelserna.

Många som verkar inom de gröna näringarna är småföretagare med små marginaler och pressad likviditet. Det är därför avgörande att myndigheters agerande, exempelvis när det gäller stödutbetalningar, är förutsägbart. Mot bakgrund av detta ser Centerpartiet allvarligt på att Jordbruksverket misslyckats med att i tid betala ut de ersättningar som bönderna har rätt till. En stor del av ansvaret faller på regeringen, som inte gett förutsättningar för ansvarig myndighet att sköta sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Att utveckla sitt företagande så att man står på fler ben kan för en del företag vara ett bra sätt att stärka sin lönsamhet. Det kan handla om allt från att utveckla och diversifiera sitt jordbruk till att också satsa på turism och upplevelseaktiviteter. Politiken måste underlätta för de människor som vill utveckla sitt företagande och de hinder som finns i dag måste minimeras. Bland annat bör strandskyddet ändras, tillståndskraven vid byggnationer ses över och förprövningen vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar och inredning av dessa borde tas bort. Kravet på bygglov för ombyggnation av byggnader på lantbruksfastigheter och strandskyddet hindrar i dag företagare att bredda sina verksamheter. De föreslagna åtgärderna skulle bland annat kunna underlätta företagsutveckling som gårdsbutik, bed and breakfast och hästturism.

Centerpartiet ser med oro på de signaler som regeringen skickar när det gäller nya skattepålagor på lantbruket. Under 2015 lyckades regeringens planerade handelsgödselskatt stoppas tack vare en centerpartistisk motion, men trots detta har regeringen återigen flaggat för återinförd handelsgödselskatt men även ökad bekämpningsskatt och skatt på avstånd såsom kilometerskatt. Om regeringen menar allvar med att vilja stärka konkurrenskraften för svenskt lantbruk borde regeringen därför utlova ett stopp för ytterligare punktskatter på svenskt lantbruk under den första strategiperioden till 2020.

Livsmedelsbranschen är i hög grad säsongbetonad. Skörd sker under korta men intensiva perioder, turisterna kommer under sommaren och förädlingsindustrierna går på högtryck när råvarorna är i säsong. Många livsmedelsrelaterade företag är därför beroende av tillfälligt anställd personal. Att slå vakt om flexibla arbetsformer som möjligheten att visstidsanställa och säsonganställda är därför viktigt för att säkerställa att företag kan anställa i den mån som behövs.

Naturkatastrofer medför kännbara ekonomiska förluster för skogsägare, privatpersoner, näringsidkare och kommuner. Sverige har idag inte något regelverk för ekonomisk ersättning när katastrofsituationer väl har inträffat. Istället beslutar regeringen från fall till fall om extra stöd ska utgå. En nationell krisfond skulle skapa bättre förutsättningar för ett mer förutsebart ersättningssystem som gynnar personer, näringsidkare och kommuner som drabbats extra hårt av naturkatastrofer. Det minskar också risken för att statens budget belastas med oförutsedda utgifter. Det skulle dessutom möjliggöra snabbare utbetalningar – vilket kan vara helt centralt för de som

drabbats. Centerpartiet och Alliansen vill därför se över förutsättningarna för att etablera en nationell krisfond och ett särskilt ersättningsystem för personer, näringsidkare och kommuner som drabbat särskilt hårt av en kris.

Förutsättningarna för odling av specialgrödor har försämrats i samband med minskad tillgång på växtskyddsmedel för att skydda grödor mot angrepp och konkurrerande ogräs. Ojämliga spelregler som dessa hämmar konkurrenskraften bland svenska livsmedelsproducenter, vilket gör att Centerpartiet vill att Kemikalieinspektionen använder sig av ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel som huvudprincip. Skydd för miljö och hälsa ska vara grunden men hänsyn bör tas till behov samt hur andra EU-medlemsstater förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar inom det svenska jordbruket.

Centerpartiet vill också värna och utveckla den satsning som SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet, gör genom sitt kompetenscentrum för växtförädling. Vi anser också att lagstiftningen angående grödsorter ändras på att den bygger på egenskaper framför förädlingsmetod.

I samband med ägarskiftesproblematiken lyfts ibland jordförvärvslagen upp som ett hinder då det hindrar juridiska personer från att köpa mark från enskilda markägare. Centerpartiet känner dock en mycket stor oro över att en ändring i jordförvärvslagen skulle leda till svårigheter för exempelvis unga att hävda sig gentemot bolag vid köp av fastigheter. Vi ser därför inte ett behov av ändringar i jordförvärvslagen i de delar som skulle göra det möjligt för juridiska personer såsom större bolag att köpa mark.

Förutom regelförenklingar krävs även att politiken väljer vilken väg man vill gå när det gäller lagstiftning och regelverk för svenska lantbrukare. Centerpartiet ser ett behov av att berörda myndigheter ska arbeta för både miljömål och generationsmål så att Sverige kan behålla ett hållbart lantbruk i framtiden utan att vår miljöpåverkan exporteras till andra länder. I dag räknas lantbruket som en miljöfarlig verksamhet och en mjölkbonde har samma krav som en miljöfarlig industri. Detta reglerar och hämmar till viss del utveckling av matproduktionen i Sverige, bland annat på grund av de långa tillståndsprocesser som lantbrukaren ska genomgå. Därför vill Centerpartiet ändra utformningen av miljöbalken så att jordbruk inte ses som miljöfarlig verksamhet men också att tillståndsprocesser ska påskyndas.

Det är viktigt att EU verkar för att jordbruket är så hållbart som möjligt och bidrar till att uppnå de 17 globala hållbarhetsmålen. Detta görs bäst via miljöersättningar och djurvälståndersättningar där lantbruksföretagaren kan välja åtgärder som passar på den egna gården. Oavsett produktionsform har alla gårdar sina hållbarhetsutmaningar att arbeta med. Att i högre grad låta varje gård välja sina åtgärder snarare än att ge generella miljöstöd riktade till vissa produktionsformer tror Centerpartiet skulle ge högre utväxling när det gäller faktisk miljönytta. Kan åtgärderna även i högre grad kopplas till faktiskt miljöresultat skulle miljöersättningarna ge ännu högre utväxling än i dag. Det skulle göra att ekosystemtjänster och miljöåtgärder skulle kunna bli en affärs-
möjlighet för lantbruksföretagare i särskilt känsliga områden.

Sverige tillhör en liten skara länder i världen som har högst djurskydd. Vi ligger långt över hur det ser ut i övriga länder i EU. Vi ställer höga krav på våra lantbrukare vilket också ger resultat. Vi har också Europas friskaste djur och använder i särklass minst antibiotika till djur i EU. Våra kor får gå ute och beta på sommaren och grisar får röra sig fritt. Det goda djurskyddet lönar sig. Men när lagstiftare ställer krav på producenterna att hålla en hög nivå sett till kvalitet, djurvälstånd och dylikt måste även det avspeglas i upphandlingsledet. För att ytterligare stärka de svenska producenternas

möjligheter att leverera mat till det offentliga vill vi att kraven vid offentlig upphandling ska främja miljöhänsyn och djurskyddsregler motsvarande svensk nivå. Detta är inte enbart en fråga om att värna det svenska lantbruket utan att se till mervärdena bakom: arbetstillfällen som skapas, spårbarhet i livsmedelskedjan samt vetskap om låg risk för utveckling av antibiotikaresistens eller fynd av andra ämnen. Det är inte bara en fråga om djurskydd utan även en fråga om folkhälsa och möjligheten att fortfarande bota sjukdomar med antibiotika i framtiden.

Vid offentlig upphandling bör varor från lokala leverantörer och producenter i högre utsträckning främjas. Att använda lokala råvaror är gynnsamt för arbetstillfällen i bygden och skapar möjligheter för besök till den lokala gården för att öka förståelsen för och kunskapen om livsmedelsproduktionen. Främjandet kan ske exempelvis genom att ansvarig myndighet tillhandahåller information om upphandlingsförfarandet eller vilka krav som förenklar för producenter att vinna upphandlingsprocesser.

För att stärka tillgången på bra grödsorter med exempelvis egenskaper som högre avkastning, bättre växtnäringsupptag eller torkresistens måste dagens lagstiftning förändras. Lagstiftningen kring växtförädling bygger i dag på en förädlingsmetod där vissa sorter som förädlats med genteknik inte är godkända för odling medan andra sorter som har samma egenskaper men som framställts via traditionell växtförädling är godkända för odling. Centerpartiet ser att detta regelverk hämmar lantbrukets utveckling, och vi vill därför att lagstiftningen ändras så att den bygger på egenskaper framför förädlingsmetod.

Den svenska modellen att gynna förnybara drivmedel framför fossila går emot EU:s regler om fri konkurrens. Därför har Sverige de senaste åren begärt undantag för att kunna befria klimateffektiva biodrivmedel från koldioxidskatt. Ska Sverige ha en möjlighet att bli fossilfritt behöver vi fortsättningsvis kunna utveckla marknaden för hållbara och klimatsmarta biodrivmedel. Centerpartiet vill därför att Sverige verkar för att den svenska modellen med koldioxidskattebefrielse för hållbara biodrivmedel fortsatt ska vara möjlig. Centerpartiet anser att beskattning av förnybar energi ska baseras på innehåll av fossilt kol, inte som normen i EU-lagstiftning är idag: att beskattning för biodrivmedel utgår från den beskattning som är aktuell för det fossila energislag som biodrivmedlet ersätter.

Sunda säkra livsmedel

Tillgången till sunda och säkra livsmedel, som produceras med hänsyn till både miljö och klimat är både en miljöfråga och en hälsofråga. Politiken ska inte tvinga konsumenten till särskilda val men däremot förse konsumenter med information och verktyg att själva ta aktiva beslut om hållbar och hälsosam mat. I takt med ökande folkhälsosjukdomar och därmed också samhällskostnader behöver politiken ansvara för att möjliggöra ett förebyggande arbete.

Idag slängs cirka en tredjedel av all mat som produceras, och det mesta slängs av konsumenten. Klimatpåverkan från hushållens totala mängd matsvinn motsvarar växthusgasutsläppen från genomsnittlig körning av 360 000 bilar under ett år. Det finns redan idag ett mål om insamling av matavfall till biologisk behandling vilket är bra för bilkörning på biogas. Ännu bättre är om svinnet inte uppstår och om vi bättre tillvaratar de resurser vi har vilket skulle vara en vinst för miljön och plånboken. Centerpartiet vill därför införa ett mål om minskning av matavfall och svinn för att förebygga att avfallet uppstår.

Klimatpåverkan från konsumtion av nötkött har fördubblats under de senaste tio åren, men ökningen består av importerat nötkött. I Sverige är vi bland de bästa i världen på att använda lite antibiotika till våra djur vilket i sin tur innebär lägre utsläpp av antibiotika i miljön och friskare djur. Genom att äta mindre men bättre kött skulle påverkan på vår omvärld minska. Att byta ut importerad mat med högre påverkan på klimat och miljö mot närproducerad mat med hög miljö- och klimathänsyn som levererar ekosystemtjänster är ett viktigt sätt för att Sverige ska ta ansvar globalt. I Europaparlamentet driver Centerpartiet på för en mer restriktiv användning av antibiotika i Europas djurproduktion, och i Sverige har Centerpartiet varit aktiva i framtagandet av en uppdaterad svensk strategi för att bekämpa antibiotikaresistens. Centerpartiet vill att det offentliga ska ta ett större ansvar för att minska antibiotikaanvändningen vid produktionen av det kött de köper till offentliga kök och få stöd för att ställa krav på ansvarsfull antibiotikaanvändning vid upphandling av kött.

Ursprung på produkter är enligt konsumenterna en viktig faktor i valet av mat. Det är också ett sätt för att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft. På Sverigenivå bör principen vara frivilliga märkningar, men i det offentliga köket och på restauranger bör köttets ursprung synliggöras.

Djurskydd

Svenska livsmedelsproducenter är världsledande på djurhälsa, har en restriktiv användning av antibiotika i djurhållningen och producerar mat på ett klimatsmart och miljövänligt sätt. Vi ser dock att svenska lantbrukare inte alltid kan ta betalt för det mervärde som exempelvis betande djur ger upphov till i form av öppna landskap och stärkt biologisk mångfald. För att svenska lantbrukares konkurrenskraft ska kunna stärkas bör därför politiken minska regelbördan. Därför menar Centerpartiet att vi behöver en regelförenklingskommission, som bl.a. ser över hur djurskyddskrav och andra regler kan reformeras så att det inte är byråkratin, utan syftet med reglerna, som står i fokus. Ett exempel på en sådan typ av åtgärd är att ändra dagens djurskyddslag så att regelverken går från detaljstyrning till målstyrning med bibehållen djurskyddsnivå. En annan åtgärd kan vara att fortsätta förenkla regelverken för exempelvis beteslagskravet, för att minska den byråkratiska belastningen och på så sätt stärka företagarens möjlighet att styra sitt företag utan att djurskyddet försämras.

Sverige har hårda krav och tillsyn när det gäller djurtransporter, och detta är vi stolta över. Det har dock uppdagats flera fall av ovärdiga transporter av levande djur inom EU. Trots att det finns regler kring djurskydd i EU, efterföljs dessa inte av alla medlemsstater. Kontrollen av hur medlemsstater efterlever EU-regelverket kring djurskydd bör därför förbättras eftersom alla skärpningar av regelverket blir tandlösa om inte efterlevnaden säkerställs.

Även om det svenska djurskyddet är betydligt bättre än i resten av EU så finns det fler förbättringar som kan göras. Svensk Fågel har framgångsrikt arbetat fram ett djurvälfrädsprogram som har lyft branschen. Centerpartiet vill se fler djurvälfrädsprogram där bland annat branschorganisationer, slakterier, handelskedjor och producenter arbetar tillsammans.

Det finns flera aspekter kring djurskyddslagen som behöver ses över och förbättras. Det händer att djurägare blir felaktigt bemötta vid kontroller och ibland blir djurskyddskontrollanter utsatta för hot och våld vid besök. Inget av detta är acceptabelt. Därför vill Centerpartiet att tillämpningen av djurskyddslagen ses över samtidigt som rättssäker-

heten upprätthålls vid djurskyddskontroller. För att följa upp tillämpningen av djurskyddslagen vill Centerpartiet att Jordbruksverket får bemyndigande att utföra revision på länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroller. För att det ska bli en objektiv bedömning av djurförbud eller näringsförbud är det bäst att tingsrätten tar beslut om detta. Genom att flytta besluten från tillsynsmyndigheten blir bedömningen mer opartisk.

Hästnäringen

Hästnäringen har under de senaste årtiondena blivit allt viktigare för våra öppna landskap. Hästen spelar en stor roll för både företagande inom de gröna näringarna och rekreation, där båda delarna är viktiga för det svenska samhället. Sveriges hästföretagande är den femte största produktionsgrenen inom de gröna näringarna. Hästen som fritidssysselsättning utgör en viktig mötesplats och koppling mellan stad och land. Den svenska hästuppfödningen står för både ett öppet landskap och företagande som är kopplat till hästnäringen, vilket möjliggör att människor kan utöva sport, erbjudas friskvård och ta del av upplevelsebaserade aktiviteter.

Det finns dock en problematik i att hästnäringen idag inte har samma acceptans som andra gröna näringar. Hästen likställs inte med andra djur inom lantbruket, vilket visar sig i regler och myndighetstolkningar där hästen särbehandlas. Särbehandlingen bromsar utvecklingen av jordbruket och utgör därmed ett hinder för tillväxten av företagandet inom de gröna näringarna. Centerpartiet menar att detta måste förändras genom reformer i regelverk och en generell översyn av branschens villkor. För att skapa en effektiv lagstiftning anpassad till dagens behov menar Centerpartiet att det behövs en grundlig översyn av djurskyddsföreskrifterna, med fokus på ökad konkurrenskraft. Vidare behövs en översyn av djurskyddslagen och djurskyddsförordningen när det gäller bland annat förprovning av djurstallar. Centerpartiet vill också se över regelverket för tillstånd för hästhållning, ett extra regelverk som idag tillämpas för hästhållning som sker yrkesmässigt eller i större omfattning. Målet ska vara ett målstyrt och flexibelt regelverk för att ge utrymme för utvecklat hästföretagande.

Centerpartiet har framgångsrikt drivit frågan att ändra lagstiftningen kring att undanta levande djur från konsumentlagstiftningen. Bakgrunden är att konsumentköplagen gäller när en företagare säljer en häst till en privatperson. Köparen har då samma rättigheter som någon som köper en gräsklippare eller en kaffebyggare, trots att fel som uppstår på levande djur kan bero på saker som inte finns med i konsumentköplagen. Det har gjort att många hästföretag undviker att sälja till privatpersoner, eftersom de riskerar att tvingas betala både köpesumman, skadestånd och veterinärkostnader. Nu har riksdagen beslutat att undanta levande djur från konsumentlagstiftningen.

Det finns en otydlighet kring när undantaget på bygglov gäller. Många hästföretagare upplever att det är en otydlig regel med stort tolkningsutrymme. Konsekvensen blir tjänstemän som bedömer olika kring undantag för bygglov enligt plan- och bygglagen (PBL). Centerpartiet vill därför se ett förtydligande av undantag för bygglov enligt PBL så att bestämmelsen kan anpassas till en mängd olika näringsverksamheter inom jordbruk. Vi ser också ett behov av att förenkla möjligheten att överklaga kommunala beslut kring undantag från bygglov.

Jordbruket har idag undantag från strandskyddet men också här särbehandlas hästföretagen. Byggnader, anläggningar och anordningar som behövs för jordbruket,

fisket, skogsbruket eller renskötseln och för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet är idag undantagna från strandskyddsbestämmelserna. Beklagligt nog gäller inte dessa regler för hästnäringen, vilket innebär problem vid bland annat stängsling och betesmarker nära vatten. Det är möjligt att få dispens, men detta är mycket svårt då lagen endast tillåter ett fåtal särskilda skäl för undantagstillstånd. Centerpartiet föreslår därför att undantagen bör omfatta hästnäringen precis som andra areella näringar.

Idag är det inte möjligt att använda ridsporten som personalvårdsförmån trots dess positiva effekter på människors hälsa. Djur och natur har visat sig ha en positiv hälso-påverkan, och just därför borde ridsport anses som friskvård. Utöver de hälsofrämjande effekterna kan hästnäringen också fylla en viktig funktion för anställda med exempelvis olika funktions- och rörelsenedsättningar men också med balanssvårigheter. Genom att göra ridsporten till en friskvårdsförmån blir den också mer tillgänglig för funktionsnedsatta. Det är inte rimligt att du kan bowla eller spela tennis som friskvårdsförmån men att en folksport som ridning ska vara undantagen. Centerpartiet vill därför att ridsporten ska vara jämställd med andra idrotter som personalvårdsförmån.

Fiskenäringen

Sverige med sin stora tillgång på vatten har bra förutsättningar för att öka och utveckla det hållbara vattenbruket och det småskaliga fisket. Ur ett sysselsättningsperspektiv är detta en stor potential för fler arbetstillfällen på den svenska landsbygden vad gäller både odling och produktion och även i förädlingssteget. Det småskaliga svenska skärgårdsfisket är idag hotat, en del av problematiken ligger i svårigheter med regler kring arbetsredskap, lönsamhet och krånglig byråkrati.

Ett framgångskoncept för många fiskare är att diversifiera sin verksamhet. Flera har startat gårdsbutiker eller rökerier och driver restauranger eller caféer. Enkla regler, smidiga tillståndsprocesser och bra dialoger med tjänstemän på myndigheter är dock viktiga förutsättningar för att fiskare ska kunna utöka sina verksamheter, något som Centerpartiet länge förespråkat.

Vattenbruk

Landbaserade fiskodlingar har stor potential att växa i Sverige. Till skillnad från i våra nordiska grannländer är fiskodling mindre vanligt i Sverige. För att möta hoten mot att världens hav utarmas på fisk kan vattenodlingen vara en lösning. Med utgångspunkt i ett miljövänligt produktionsstänk, i form av slutna kretslopp och vegetarisk föda istället för fiskmjöl, kan fiskodling bli ett hållbart sätt att producera fisk. För vattenbruk är tillståndsprocessen idag närmare sex år, vilket hämmar utvecklingsmöjligheterna för vattenodlingar. När företagaren väl fått ett tillstånd gäller detta enbart fyra år. För att det långsiktigt ska gå att satsa på vattenbruk behöver tillståndsprocessen kortas ner och tillstånden förlängas. En problematik som ofta lyfts kring vattenodlingen är att fiskarna är extra känsliga för sjukdomar. Sverige har dock ett bra smittskyddsläge inom vattenbruket. Det är viktigt med god hygien i anläggningen för att minska risken för sjukdomar. Om Sverige ska satsa på vattenbruk så behövs ett fiskhälsoprogram för vattenodlingar, som motverkar och begränsar antalet sjukdomar inom vattenodlingen.

För att utveckla vattenbrukets konkurrenskraft nationellt och internationellt, behöver skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken uppdateras. Eftersom vattenbruket klassas som miljöfarlig verksamhet, måste företagen söka dispens för sin verksamhet och kan bara odla särskilda livsmedel. Först då regelverken i miljöbalken uppdateras möjliggörs odling av nya livsmedel såsom alger och sjöpungr på samma villkor som gäller för musslor, kräftor och fisk. Det finns idag ett undantag från att söka tillstånd för vattenverksamhet, för de odlingar som redan lyder under livsmedelslagstiftningen. På så sätt undviks en dubbellagstiftning om verksamheten. För att säkerställa en acceptabel miljöpåverkan planeras odlingar i förväg genom odlingstillstånd som erhålls från länsstyrelsen. Detta smidiga system gör det enkelt att starta musselodling i Sverige. Men för ny innovativ akvakultur som alg- och sjöpungrsodling gäller inte detta undantag idag enligt miljöbalken.

Småskaligt kustnära fiske

Under de senaste två åren har antalet yrkesfiskare minskat med sex procent i Sverige. Antalet fiskelicenser för yrkesfiske till havs var 1 274 i början av 2017. Många fiskare vittnar om att det finns stora problem med lönsamheten och det behövs konkreta satsningar och lösningar för att förbättra fisket. Det behövs långsiktiga fungerande företagsvillkor för fisket och förenklade regler, och därför vill Centerpartiet stärka konkurrenskraften inom fiskenäringen med ett nationellt fiskepolitiskt program så att det kustnära och småskaliga fisket kan utvecklas. Vi vill också se över företagsvillkoren för yrkesfiskarna, bland annat behöver lagarna kring tillåtna fiskeredskap uppdateras och handläggningstiderna på myndigheterna behöver kortas ner.

Det behövs bättre kontrollfunktioner, uppdaterade lagar om tillåtna fiskeredskap och att beslut tas efter vetenskapliga rekommendationer. Centerpartiet vill att regeringen ska arbeta för att den europeiska lagstiftningen för utkastförbud efterlevs. Det finns också flera förslag från myndigheter och intresseorganisationer för att förbättra fiskbestånden i Östersjön som borde ses över. Bland annat föreslår aktörerna elektroniska loggböcker, kameror ombord som filmar fångsterna samt andra elektroniska lösningar. Dessutom har Havs- och vattenmyndigheten konkreta åtgärder för livskraftiga fiskbestånd, men än så länge hindras dessa initiativ av föråldrade och ineffektiva lagar om tillåtna fiskeredskap.

Det svenska fisket regleras idag av EU-direktiv samt beslut från framförallt Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket. Kustfisket har svårt att hävda sig på bekostnad av det storskaliga fisket, vilket leder till att fisken i regel av marknads-ekonomiska skäl hamnar i ett fåtal storskaliga produktionsanläggningar snarare än i lokalsamhället och att samhällsnyttan på så sätt inte blir optimal. Genom en förvaltningsmodell – implementerad av relevanta myndigheter – som i större utsträckning styr mot fler lokala landningar av fisk så ges utrymme för de lokala och regionala aktörerna att se till så att fisket i kustsamhällena växer sig starkare. En annan sak som skulle stärka det lokala fiskets konkurrenskraft vore att myndigheterna medgav att fiskare fick kvoter tilldelade av både pelagiskt och demarsalt fiske och inte som det är idag – bara av en kvot. I klartext betyder detta, för exempelvis Östersjöns del, att det lokala fisket skulle få fiska både torsk och sill och därmed stärka sin konkurrenskraft och minska de risker som exponering mot bara en fiskart innebär.

Internationellt hållbart fiske

Fiskepolitiken styrs i dag av den gemensamma fiskepolitiken i EU. Många vatten gränsar till många stater och gränsöverskridande samarbete är därför en förutsättning för att kunna ha en bra fiskeförvaltning. Viktiga reformer har gjorts på EU-nivå men Sverige måste fortsätta driva på för att de fiskekvoter som bestäms av EU ska vara långsiktigt hållbara och att EU varken i sina egna vatten eller i andra vatten i världen bidrar till utfiskning och urholkning av ekosystemen. Den rödgröna regeringen valde trots ett hotat torskbestånd en högre kvotnivå än de vetenskapliga rekommendationerna. Centerpartiet tycker detta är fel och vill att kvoter ska beslutas efter vetenskapliga rekommendationer som säkerställer ett hållbart fiskbestånd.

Globalt är överfiske ett stort problem, inte minst för fattiga människor i utvecklingsländer. Sverige bör därför aktivt driva på för hållbart fiske globalt, motverka utfiskning samt utökad skydd av hotade marina arter. Alliansregeringen var drivande när EU under förra mandatperioden antog en mer hållbar fiskepolitik och ett europeiskt utkastförbud. Utkastförbudet innebär att fisk som fastnat i nät och trålar registreras, landas och räknas av från kvoterna oberoende av dess storlek. Förbudet var en viktig del i arbetet mot ett hållbart fiske. Det har dock visat sig att det europeiska utkastförbudet inte följs och det finns ingen fungerande kontroll av hur förbudet efterlevs. Något som innebär att svenska fiskare inte konkurrerar på samma villkor som andra medlemsstater.

Skogsnäring

Ägande, ansvar och befogenheter går hand i hand. Det man äger förvaltar och vårdar man också. För Centerpartiet är äganderätten en grundmurad rättighet och en vägledande princip. Därför anser vi att den svenska skogen även fortsatt bör vårdas och brukas enligt principen frihet under ansvar. Vi tror att det är möjligt att verka för skogsnäringens utveckling samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras.

Skogen är oerhört viktig för svensk ekonomi, jobben på landsbygden och produktion av förnybar energi vilket idag är centralt för att möta klimathoten. Därför är det viktigt att skogsnäringen får rätt förutsättningar framöver. En del i detta är att regeringen skyndsamt presenterar det nationella skogsprogrammet som kommer att lägga en grund för skogsnäringens framtid med bland annat jobb och hållbar tillväxt runt om i landet. Programmet kan ta vara på skogen och dess värdekedja som än tydligare skulle kunna bidra till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en biobaserad samhällsekonomi. Centerpartiet drev i regeringsställning på för att Sverige skulle utveckla ett nationellt skogsprogram som omfattar skogens ekonomiska, sociala och miljömässiga värden.

Den gröna kolatomen, som finns i naturresurser på åkern och i skogen, utgör en oundgänglig byggsten i framtidens hållbara samhälle. Livsmedel, drivmedel, kemikalier, tyg och byggmaterial kan och bör produceras från förnybara resurser. Det skapar nya affärsmöjligheter för de gröna näringarna och företag baserade på landsbygden, samtidigt som det minskar belastningen på klimat och miljö. Det skapar jobb och tillväxt i hela landet och lägger grunden för export av miljöteknik och kunskap.

Tillsammans är jorden och skogen Sveriges gröna guld och dess produkter leder till klimat- och miljönytta i hela världen. Därför måste landsbygden ha rätt verktyg för att bedriva ett modernt jord- och skogsbruk. För att ta ett samlat grepp kring de affärsmöjligheter som en övergång till ett biobaserat samhälle ger, anser Centerpartiet att en

nationell strategi för en biobaserad samhällsekonomi bör tas fram. En stor vinst med den svenska skogspolitiken har varit de övergripande principer som regelverket bygger på. Dels politikens dubbla och jämställda mål om miljö och produktion och att lagstiftningens utgångspunkt är frihet under ansvar. Centerpartiet anser därför att skogsvårdslagstiftningens inriktning ska baseras på jämställda mål mellan uthållig produktion som ger en god avkastning och bibehållandet av biologisk mångfald.

För att inte inskränka äganderätten när det gäller skogsbruk vill Centerpartiet att Sverige i EU ska värna om den svenska modellen för skogsbruk. Sverige har en fungerande och ansvarfull modell som bygger på att vi tar hänsyn till både miljö och produktion. Centerpartiet tycker därför inte att EU på detaljnivå ska bestämma hur Sverige ska bedriva sitt skogsbruk men att regeringen i EU ska värna om den svenska modellen för skogsbruk.

Inom skogsbruket sker idag markintrång som lämnar markägare otroligt maktlösa. Den svenska tolkningen av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet samlas i artskyddsförordningen. Förordningen ger myndigheter rätt att lägga restriktioner på marken utan ersättning till markägaren. Detta får ekonomiska konsekvenser för markägaren som inte längre kan bruka sin mark. Tvingande avsättning av skogsmark som begränsar äganderätten bör inte vara tillåtet i de fall då ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället. Centerpartiet vill därför att det vid markintrång som begränsar äganderätten och ett produktionsinriktat skogsbruk ska utfalla ekonomisk ersättning till markägaren. Vi vill också att det görs en omfattande översyn av olika typer av ersättningsformer för att markägaren enkelt och effektivt ska kunna få ersättning vid bildande av områdesskydd som begränsar ett produktionsinriktat skogsbruk.

Idag sätter lavskrikan och bombmurklor stopp för ett fungerande skogsbruk eftersom den svenska tolkningen av EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektivet är bristfällig. I den svenska artskyddsförordningen, som beskriver hur Sverige ska implementera direktivet, har myndigheter tolkat artskyddet som ett individskydd. Detta innebär att den svenska tolkningen är både felaktig och betydligt mer omfattande. Centerpartiet vill därför att den svenska tolkningen av EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv ses över och ändras. I ett gemensamt brev till regeringen har också generaldirektörerna för Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket efterlyst en översyn av artskyddsförordningen på grund av ett rättsosäkert läge. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade även i ett fall i februari 2017 att det inte varit lagstiftarens avsikt att bestämmelsen i 8 § artskyddsförordningen ska ges en sådan tillämpning att pågående markanvändning avsevärt försvåras och konstaterade att artskyddsförordningen är ofullständig. Med anledning av detta anser Centerpartiet att det är viktigt med en utredning som säkerställer att artskyddsförordningen är tillämpbar, effektiv och rättssäker.

För att regelverket ska fungera på ett rimligt sätt måste även samhället göra prioriteringar och bära en del av kostnaden. Konsekvenserna för enskilda skogsägare blir mycket omfattande när Skogsstyrelsen nu i ökad omfattning avkräver hänsynstagande utifrån bestämmelserna om olika skydd. Den enskilda skogsägaren ges bland annat inte rätt till ersättning och det är svårt att överklaga eller ifrågasätta myndighetsbeslut. Det vill Centerpartiet ändra på genom att förenkla rättslig prövning för markägare vid restriktioner och begränsningar i markanvändning. För att värna äganderätten för skogsägare så vill Centerpartiet se tydligare instruktioner till relevanta myndigheter i regleringsbrev, uppdaterade modeller för intrångsersättningar, med mera. Detta stärker ägande- och brukanderätten.

Våren 2018 riktade riksdagen fyra uppmaningar, så kallade tillkännagivanden, till regeringen. Centerpartiet var drivande i att få fram dessa tillkännagivanden som handlade om att säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt tar hänsyn till lokala och regionala förutsättningar, vidare att se över artskyddsförordningen och att säkerställa incitament för att skogsbrukare ska vilja ägna sig åt hållbart skogsbruk. Slutligen beslutade riksdagen att se över olika typer av ersättningsmodeller för markägare som gör insatser för att skydda sin skog, i syfte att skapa effektivare skyddsformer.

Nyckelbiotoper

Nyckelbiotoper är ett begrepp som används för att klassificera skogsområden med mycket höga naturvärden. De senaste åren har dock nyckelbiotoper lett till problem för skogsägare. Trots att klassificeringen nyckelbiotop inte ger formell skyddsstatus har det likställts med ett stopp för avverkning, något som inte var tanken från början. Certifieringssystemen FSC och PEFC har bidragit till att nyckelbiotoperna fått en helt annan status och innebörd än tidigare. Nästan inga marknadsaktörer köper virke från nyckelbiotoper, vilket drabbar alla skogsägare oavsett om de valt att certifiera sig eller inte. Metoden för att inventera nyckelbiotoper är också kontroversiell då den är utvecklad efter förhållanden i södra och mellersta Sverige. Trots det tillämpas den i hela landet, vilket blir problematiskt på grund av att de nordvästra skogarna skiljer sig från resten av landet. Klassificeringen av nyckelbiotoper blir därför bristande om metoden för inventering används på fel sätt. För Centerpartiet är det därför viktigt att säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv och anpassad till varierande förhållanden i olika delar av landet.

Skogskonto

Skogsbruket har en omloppscykel som skiljer sig från övriga branscher med en period om 80–100 år från plantering till avverkning. Inkomsten från verksamheten kommer således inte årligen utan kanske en gång per generation. Skogskontot har inte bara ett inkomstutjämnande syfte. Det underlättar också för större avverkningsuttag under år när efterfrågan är hög, vilket är viktigt för en väl fungerande virkesmarknad. Dessutom har det en viktig funktion när större olyckor sker. Under stormen Gudrun fälldes träd som motsvarade hela Sveriges avverkning under ett år. Skogskontot fyllde då en viktig funktion för att balansera medel i syfte att hantera ett antal kommande år med stora utgifter för skogsvård och låga virkesintäkter.

Den rödgröna regeringen har aviserat att de vill avskaffa skogskontot. Om regeringen skulle ta bort skogskontot riskerar avverkningar att bli skattemässigt drivna i stället för att ske på det långsiktigt lämpligaste och effektivaste sättet. En förändrad möjlighet till ekonomisk utjämning mellan åren skulle vara förödande för det engagemang och det naturvårdande arbete som alla dessa engagerade skogsägare bedriver varje dag. Dagens regelverk som möjliggör utjämning av inkomster mellan åren i form av insättning på skogskonto och skogsskadekonton ger en stabil grund och möjlighet att bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Centerpartiet vill behålla skogskontot i dess nuvarande form, eftersom det fyller en viktig funktion för

skogsnäringsen eftersom det både förenklar och förbättrar förutsättningarna för skogsnäringsen.

Jakt och viltvård

Med en hållbar jakt- och viltvårdspolitik i grunden så finns det stora möjligheter att utveckla verksamheter kring jakten. Det handlar dels om upplevelser i olika former, dels om att utveckla viltkött som produkt. Viltkött är en klimatsmart produkt som med rätt marknadsåtgärder kan leda till mer viltkött i butiker och restauranger, men också skapa fler gröna jobb på landsbygden.

Att vi har starka stammar av vilt i Sverige är i grunden givetvis bra, men allt för stora stammar skapar också problem, både för människor och för ekosystemet. Ett tydligt exempel är vildsvinsstammen som vuxit explosionsartat de senaste åren. Grunden för en välfungerande viltförvaltning är en välorganiserad och aktiv jägarkår. Svenska jägare och deras organisationer har ett stort engagemang för, och en central roll i, en långsiktigt hållbar förvaltning av såväl viltstammar och rovdjursstammar som skogsbruk. Politikens roll är att se till att det finns goda förutsättningar för jägarkåren att verka och bidra till en hållbar förvaltning, med mindre regelkrångel och effektiva beslutsprocesser. En viktig del i förvaltningen är arbetet med att motverka invasiva arters etablering. Ska vi lyckas med det arbetet behövs en klassificering som avgör vilka arter som är invasiva. Idag är bland annat skarv skyddad enligt EU:s fågeldirektiv trots att den inte är naturlig i den svenska miljön och orsakar skada på det svenska ekosystemet. Andra exempel på arter som hotar det svenska ekosystemet och borde utredas är mårddhund och kanadagås. Regeringen arbetar nu med att ta fram åtgärder för att begränsa invasiva främmande arters negativa effekter på det svenska ekosystemet, vilket är en del i miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv. För Centerpartiet är det angeläget att det tas fram en nationell strategi som innehåller tydliga åtgärder för att stoppa invasiva arters utbredning och skador på ekosystemet.

Regeringen gjorde det lätt för sig när de 2016 presenterade sitt förslag om ett totalt utfodringsförbud för att begränsa vildsvinsstammarna. De tog ingen hänsyn till det faktum att viss utfodring kan vara ett viktigt verktyg för att minska viltskadorna på jordbruksgrödor eller att stödutfodring kan vara avgörande för rådjurens överlevnad under vinterhalvåret. Avledande utfodring i kombination med en effektiv skydds jakt kan drastiskt minska skador på jordbruksgrödorna. Problemet handlar istället om att komma åt de allvarliga fallen med oseriös utfodring där tonvis med sockerbeter körs ut och tippas i de svenska skogarna. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma med ett nytt förslag som begränsar vildsvinsstammarna och viltskadorna.

Trots att riksdagen i betänkande 2014/15:JuU15 tillkännagav för regeringen att regeringen bör överväga att införa ett undantag från tillståndsplikten när det gäller kameraövervakning av vilt så har detta inte skett. Nyligen presenterades också utredningen En ny kamerabevakningslag, SOU 2017:55, som bland annat konstaterade att kamerabevakning inom skogs- och jordbruk inte borde omfattas av tillståndsplikten. Kameraövervakning av vilt har bidragit till den svenska forskningen och kunskapen om vilt. Kameraövervakning av vilt skulle kunna stärka kunskaperna om de svenska viltstammarnas sammansättning, storlek och rörelsemönster. Ju mer kunskap vi har om viltstammarnas förutsättningar, desto större möjligheter har vi att i tidiga skeden hindra

att invasiva viltarter etableras, göra insatser mot smittsamma sjukdomar och stoppa att farliga parasiter får fäste i landet. Med dessa argument vill Centerpartiet att Jaktlagsutredningens förslag om tillståndsplikt för kameraövervakning av viltåtel ska ersättas med en anmälningsplikt.

Under Centerpartiets tid i regeringsställning införde vi tre olika modeller för ökad samförvaltning på regional nivå: älgförvaltningsgrupper, viltförvaltningsdelegationer och nationella klövvilträdet. Grundtanken med dessa modeller var att öka dialoger mellan berörda aktörer i viltförvaltningen för att öka det regionala samarbetet och inflytandet. Centerpartiet ville ge lantbrukare och jägare mer inflytande i de regionala förvaltningsplanerna för att skapa en mer decentraliserad och regional viltförvaltning. För ett tag sedan valde den rödgröna regeringen att rubba balansen i delegationerna och tillsätta fler ledamöter från naturvårdsorganisationer och natur- och ekoturismföretag utan att en nödvändig utvärdering genomförts dessförinnan. Centerpartiet är starkt kritiskt till att en utredning inte genomfördes innan man ändrade sammansättningen i delegationen trots att detta framgår tydligt av det tillkännagivande som riksdagen riktade till regeringen i betänkande 2014/15: MJU12. Det är därför viktigt att viltförvaltningsdelegationernas arbete utvärderas i syfte att säkerställa att de faktiskt ökat regionalt inflytande och samförvaltning. Samma sak gäller för älgförvaltningens arbete; även denna behöver utvärderas för att säkerställa att den fungerar på ett effektivt sätt.

Vem som står för kostnaden vid skydds jakt är inte reglerat och skiljer sig därför mellan olika länsstyrelser. Dessutom skiljer det sig också mellan vilken typ av skydds jakt det är och på vilka djur. Centerpartiet menar att det finns anledning att se över utifall detta eventuellt ska regleras eller ifall man kan sammanställa gemensam praxis för större förutsägbarhet. Denna översyn menar vi också måste problematisera kring huruvida staten ska ta ett större ansvar för kostnaden vid skydds jakt på vissa djur eller på typer av skydds jakt som sker till största del ur ett samhälls- och trygghetsperspektiv.

För Centerpartiet är det viktigt att jakten är tillgänglig för alla. Det har dock uppdagats att de jägare som använder motordrivet fordon på grund av en funktionsnedsättning stöter på problem i det nuvarande regelverket. Att använda motordrivet fordon kräver i de flesta fall dispens från terrängkörningslagen, jaktförordningen och jaktlagen. Länsstyrelserna runt om i landet hanterar dispensgivningen på olika sätt när det gäller områdes- och tidsbegränsningar i dispenserna. Dispens som gäller för ett begränsat område innebär för personen med funktionsnedsättning att han eller hon enbart kan jaga på det område som han eller hon sökt för. Det innebär att personen med funktionsnedsättning kan behöva söka ny dispens för jakt utanför det begränsade området. Många aktiva jägare med funktionsnedsättning har därför ett stort antal dispenser som måste medföras till varje jakt. Systemet innebär att dispenshanteringen är onödigt tidskrävande och kostsam. Tiden för handläggning av dispensärenden, två till sex veckor, skulle kunna användas till mer prioriterade ärenden. Därmed vore det önskvärt att sökt och beviljad dispens gäller för jakt med motordrivet fordon i hela Sverige i minst fem år. För alla arter som finns med i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet krävs dispenser för att få jaga med hjälp av till exempel en fyrhjuling. För att förenkla jakten för personer med funktionsnedsättning behöver den svenska tillämpningen av EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv ses över, i syfte att förenkla tillståndprocesserna.

Centerpartiet vill ha en snabb och säker tillståndsprövning och tillståndsgivning för vapen i Sverige och anser inte att EU ska gå in och ställa sig i vägen för denna process i Sverige. Vi kan se fördelar med att licensförfarandet för vapen hanteras av en ny myndighet, Viltmyndigheten, och inte Polismyndigheten som sköter detta idag.

Kristina Yngwe (C)

Magnus Ek (C)

Rickard Nordin (C)

Mikael Larsson (C)

Ulrika Heie (C)

Anders Åkesson (C)

Ola Johansson (C)